

СИЛАБУС

навчальної дисципліни Психолого-педагогічна експертиза
2023– 2024 н.р.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 053 Психологія

Освітня програма – Практична психологія

Загальний обсяг дисципліни – IV кредитів ЄКТС

Статус дисципліни – вибіркова

Інститут (факультет) – факультет психології, педагогіки та соціальної роботи

Кафедра – психології

Курс – I; семестр – I; вид підсумкового контролю – екзамен

Види занять: лекції, практичні

Методи навчання: проблемні лекції, семінари-дискусії, частково-пошуковий (евристичний); дослідницький; контролю та самоконтролю у навчанні.

Форми навчання: денна

Лінк на дисципліну: <https://www.dkpp.com.ua/dystsyplyn>

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год. / кредити ЄКТС	Кількість годин						Самостійна робота	Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Залік			Екзамен	
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Денна	1	I	120/ IV	36	18	–	18	–	84	–	–	+	

2. Викладачі

<p>Хавула Роман Михайлович E-mail: romankhavula@dpu.edu.ua romankhavula@gmail.com</p>	<p>доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук</p>
---	---

3. Характеристика навчальної дисципліни

Мета навчання: сформувати у студентів систему знань про особливості проведення експертизи навчальної діяльності учня та педагогічної діяльності вчителя

Результати навчання.

Студенти можуть навчитися виокремлювати мету, завдання, об'єкт і предмет психолого-педагогічної експертизи. Знати, висвітлювати та аналізувати: фундаментальні категорії психолого-педагогічної експертизи; сутність психолого-педагогічної експертизи, види експертиз; особливості побудови та зміст експертного висновку; вимоги до експерта; механізм оцінки психічного розвитку та навчальної діяльності учня; механізм оцінки педагогічної діяльності вчителя.

Компетентності.

- вміти визначити мету і завдання дослідження та формулювати проблему, яка розглядається;
- визначити характер експертизи відповідно до запиту та ситуації оцінювання;
- скласти експертний висновок;

- вмiти оцiнювати потенцiйнi можливостi розвитку навчальної дiяльностi учня;
- здiйснювати пiдбiр та апробацiю методик для проведення експертизи навчальної дiяльностi учня.
- вмiти аналізувати попереднi знання з метою їх використання при вивченнi особливостей психолого-педагогiчної експертизи;
- оцiнювати потенцiйнi можливостi розвитку навчальної дiяльностi учня;
- визначати алгоритм проведення експертизи професiйної дiяльностi вчителя;
- здiйснювати пiдбiр та апробацiю методик для проведення експертизи професiйної дiяльностi вчителя.

Пререквiзити дисциплiни. Загальна психологiя, психодiагностика, вiкова психологiя, патопсихологiя, педагогiчна та професiйна психологiя.

Постреквiзити дисциплiни. Набутi знання та вмiння будуть використанi при написаннi магiстерської роботи i в професiйнiй дiяльностi.

4. Програма дисциплiни.

Змiст основних роздiлiв дисциплiни.

Тема 1. Предмет, завдання, цiлi та етапи психолого-педагогiчної експертизи

Психологiчна експертиза у системi освiти. Особливостi експертної ситуацiї та її вiдмiнностi вiд iнших видiв психологiчного дослiдження. Психологiчна дiагностика та експертиза. Види експертиз. Вимоги до експерта.

Тема 2. Вибiр психологiчних методик при розв'язаннi експертних задач

Особливостi використання психодiагностичних методiв психологами в процесi експертного аналізу. Оформлення експертної документацiї. Експертний висновок. Акт психологiчної експертизи.

Тема 3. Психологiчний аналіз навчальної мотивацiї

Предмет експертизи мотивацiйного компоненту навчальної дiяльностi. Вияв мотивiв у навчальному процесi. Вплив мотивiв на результативностi навчання. Особливостi експертної оцiнки мотивiв навчання. Механiзм оцiнки сформованостi мотивiв учiння учня.

Тема 4. Психологiчний аналіз навчальних умiнь i навичок

Базовi навчальнi умiння та навички. Вплив рiвня розвитку базових навчальних умiнь на процес засвоєння навчальних задач. Психодiагностика навчальних умiнь та навичок. Психолого-педагогiчнi критерiї дiагностики навчальних досягнень школярiв. Етапи та схема психолого-педагогiчної експертизи сформованостi навчальних умiнь та навичок.

Тема 5. Психологiчний аналіз пiзнавальних здiбностей школярiв

Бiологiчний пiдхiд у дослiдженнi iндивiдуальностi. Загальна характеристика властивостей Пiзнавальнi здiбностi. Загальна психiчна активностi. Структура реальних iнтелектуальних здiбностей учнiв. Об'єктивнi можливостi учнiв. Механiзм оцiнки рiвня розвитку пiзнавальних здiбностей учнiв. Механiзм оцiнки потенцiйних можливостей розвитку пiзнавальних здiбностей школяра.

Тема 6. Психолого-педагогiчна експертиза емоцiйного-вольового компоненту навчальної дiяльностi учня.

Интелектуальнi почуття та їх вплив на продуктивностi навчальної дiяльностi. Вплив емоцiйної напруженостi на навчальну дiяльностi учнiв. Емоцiйне вiдреагування на успiх чи не успiх у навчаннi. Емоцiйно-особистiсна дезадаптацiя учнiв. Вольовi зусилля та саморегуляцiя у пiзнавальнiй дiяльностi. Контроль i самоконтроль. Механiзм оцiнки емоцiйного-вольового компоненту навчальної дiяльностi учнiв.

Тема 7. Психологiчнi аспекти експертизи професiйної дiяльностi вчителя

Пiдходи до оцiнки професiйної дiяльностi педагога. Принципи оцiнювання професiйної дiяльностi вчителя. Механiзм органiзацiї та проведення комплексного вивчення професiйної дiяльностi педагога. Перспективи професiйного росту педагогiв. Типовi помилки в оцiнюваннi дiяльностi вчителя. Трудноцi проведення психолого-педагогiчної експертизи дiяльностi вчителя.

Тема 8. Психологічні основи експертизи оцінної діяльності вчителя

Структура оцінної діяльності вчителя. Види і функції оцінки. Умови ефективності педагогічної оцінки. Педагогічна оцінка як засіб стимулювання. Особливості експертизи оцінної діяльності педагога. Механізм організації експертизи оцінної діяльності вчителя.

Тема 9. Експертиза педагогічних ситуацій та конфліктів

Поняття про складні педагогічні ситуації та педагогічні конфлікти. Види конфліктів. Причини виникнення конфліктів. Діагностика конфліктної взаємодії.

Тематика практичних занять.

Тема 1. Предмет, завдання, цілі та етапи психолого-педагогічної експертизи

Тема 2. Структура експертного висновку. Аналіз змісту експертних висновків

Тема 3. Психолого-педагогічна експертиза мотивів навчальної діяльності учня

Тема 4. Психолого-педагогічна експертиза навчальних умінь і навичок

Тема 5. Психолого-педагогічна експертиза пізнавальних здібностей школярів

Тема 6. Психолого-педагогічна експертиза емоційно-вольового компоненту навчальної діяльності учня

Тема 7. Психолого-педагогічна експертиза організації вчителем навчальної діяльності

Тема 8. Психологічні основи експертизи оцінної діяльності вчителя

Тема 9. Психолого-педагогічна експертиза педагогічних ситуацій та конфліктів.

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення (обладнання).

Р.М. Хавула: факультет психології, педагогіки та соціальної роботи (а.106);

Zoom: ідентифікатор 8149636898; код b1MURL9 (а.309)

6. Інформація про консультації. Консультації проводяться в узгоджений з студентами час.

7. Система оцінювання.

Види та методи контролю: усний контроль (опитування); письмовий контроль (індивідуальна робота); підсумковий контроль (семестровий екзамен).

Форми контролю: групова форма організації контролю

Критерії оцінювання: оцінювання досягнутих успіхів за семестр проводиться в системі оцінювання університету після чого переводиться в національну шкалу оцінювання та шкалу ECTS відповідно до таблиці:

Шкала оцінювання університету (в балах)	Національна шкала оцінювання	Шкала ECTS		
		Сумарна модульна оцінка (в балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення
90-100	відмінно	90-100	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
75-89	добре	82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками
		75-81	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок
60-74	задовільно	67-74	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків
		60-66	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії
0 - 5 9	незадовільно	35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати, перед тим як отримати екзамен
		0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота

Розподіл балів з дисципліни

Усні відповіді	45 балів
Індивідуальні завдання (стаття)	35 балів
Самостійна робота	10
Співбесіда з лектором	10
Поточна успішність	100 балів (ваговий коефіцієнт – 0,6)
Екзамен	100 балів (ваговий коефіцієнт – 0,4)
Основний талон	100 балів

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Впродовж семестру студент виконує індивідуальні завдання відповідно до алгоритму експертизи навчальної діяльності учня та експертизи педагогічної діяльності вчителя на вибір із запропонованих.

Аналіз змісту експертних висновків. За поданими зразками визначити предмет, етапи експертизи, відповідно до поставлених завдань, структуру висновку. Вказати особливості побудови вступу, основної частини і власне відповіді на запит. Визначити відповідність змісту висновку запиту, та при необхідності висловити зауваження.

1. Опишіть механізм експертної оцінки сформованості мотивів навчальної діяльності учня.

2. Розробіть етапи та методи психолого-педагогічної експертизи сформованості навчальних умінь і навиків.

3. Опишіть механізм оцінки рівня розвитку пізнавальних здібностей школяра.

4. Опишіть механізм психолого-педагогічної експертизи емоційно-вольового компоненту навчальної діяльності школяра.

5. Опишіть особливості змісту і структури педагогічної діяльності вчителя як предмету експертизи.

6. Охарактеризуйте механізм вивчення особливостей виховної діяльності вчителя.

7. Розробіть програму здійснення експертного аналізу особливостей організації вчителем навчальної діяльності учнів на уроці.

8. Розробіть програму здійснення експертного оцінювання особистісних якостей педагога.

9. Розкрийте механізм організації та проведення комплексного вивчення професійної діяльності педагога.

Обов'язкові елементи індивідуального завдання:

1. Титульна сторінка (кафедра психології; тема індивідуального завдання, виконавець, Дрогобич 2023 р.).

2. Зміст (назви всіх розділів, параграфів з вказуванням номерів сторінок)

3. Вступ (актуальність, мета та основні завдання).

4. Основна частина (аналіз наукової літератури; розкриття поставлених завдань).

5. Висновок (систематизація та підсумки основної частини, пропозиції та рекомендації щодо подальшої роботи над проблематикою).

6. Список використаних джерел (не менше 5 джерел, які оформлені відповідно до вимог).

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є: ступінь виконання (7 балів); рівень самостійності (7 балів); повнота розкриття (7 балів); обґрунтованість та аргументованість основних структурних компонентів (7 балів); якість оформлення (7 балів). Максимально 35 балів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни містить: опрацювання теоретичного матеріалу, виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються в межах кожної теми навчальної програми; підготовку до екзамену.

Критеріями оцінювання самостійного завдання є: ступінь виконання (2 бали); рівень самостійності (2 бали); повнота розкриття (2 бали); обґрунтованість та аргументованість основних структурних компонентів (2 бали); якість оформлення (2 бали). Максимально 10 балів.

- Проаналізуйте запропоновану ситуацію, визначте запит на проведення експертизи, складіть програму (етапи) експертного аналізу: "У школу прийшов працювати одразу після закінчення столичного університету (до речі, з червоним дипломом) молодий вчитель математики. На його уроках пояснення нового матеріалу сприймали і розуміли лише чотири учні з тридцяти."
- Проаналізуйте запропоновану ситуацію, визначте запит на проведення експертизи, складіть програму (етапи) експертного аналізу. Вчитель звернувся до дирекції школи з проханням дозволити йому провести навчальний експеримент у 7-х класах впродовж одного семестру. Він пропонував вивчення предмету шляхом організації програмованого навчання.
- Проаналізуйте запропоновану ситуацію, визначте запит на проведення експертизи, складіть програму (етапи) експертного аналізу. З розповіді учениці: "У 9-й клас до нас прийшла нова вчителька. З першого ж уроку почала на нас кричати, ображати. Вона відштовхнула нас від себе, і ми стали відповідати їй у тон. Можливо ми і не праві, але яке ставлення до вчительки може виникнути, якщо з уроку в урок чуєш від неї одне і те саме: "Неуки, дурні"."
- Проаналізуйте запропоновану ситуацію, визначте запит на проведення експертизи, складіть програму (етапи) експертного аналізу: "Учень 9 класу перестав підкорятися більшій частині вчителів і почав систематично зривати уроки. Вчився і до цього часу не досить старанно, хоча має непогані здібності. Тепер демонстративно ходить по класу, може їсти насіння, включає ігри на мобільному телефоні. Одного разу після зауваження одного вчителя, став на підвіконня і заявив, що якщо педагог не виконає його вимоги, він вистрибне з вікна. Навчальний процес у цьому класі опинився під загрозою."
- Проаналізуйте запропоновану ситуацію, визначте запит на проведення експертизи, складіть програму (етапи) експертного аналізу: "З запитом звернулася мама одного з другокласників. З початком навчання в школі хлопчик став неспокійним, часто плаче, погано спить вночі. Вчителька скаржиться, що він нічого не робить на уроках, не може відповісти на прості запитання, не справляється з контрольними завданнями, дуже погано пише. Мама допомагає хлопчику і він більш-менш вдало виконує домашнє завдання, але в школі він губиться і викликає враження дитини з порушеною психікою."
- Проаналізуйте запропоновану ситуацію, визначте запит на проведення експертизи, складіть програму (етапи) експертного аналізу: "Із запитом звернулася завуч школи. Учень 6 класу Т. негативно ставиться до навчання, має незадовільний рівень знань. Сам учень і його батьки стверджують, що хлопець достатньо часу приділяє навчанню. Готує домашні завдання близько 3-4 годин щодня. Однак результативність його зусиль мінімальна."

8. Питання до екзамену.

1. Розкрийте сутність психолого-педагогічної експертизи.
2. Охарактеризуйте структуру експертного висновку.
3. Дайте характеристику видів експертиз.
4. Розробіть етапи та методи психолого-педагогічної експертизи сформованості навчальних умінь і навиків.
5. Опишіть особливості змісту і структури педагогічної діяльності вчителя як предмету експертизи.
6. Розробіть програму здійснення експертного оцінювання особистісних якостей педагога.
7. Розкрийте різноманітність підходів до оцінки професійної діяльності педагога.
8. Запропонуйте алгоритм аналізу виховної діяльності вчителя.
9. Охарактеризуйте структуру експертного висновку.
10. Сформулюйте принципи оцінювання професійної діяльності вчителя.
11. Розробіть програму здійснення експертного аналізу особливостей організації вчителем навчальної діяльності учнів на уроці.
12. Опишіть особливості експертної ситуації її відмінність від інших видів психологічного дослідження.
13. Поясніть причини призначення психолого-педагогічної експертизи діяльності вчителя.
14. Розкрийте механізм організації та проведення комплексного вивчення професійної діяльності педагога.
15. Опишіть механізм експертної оцінки сформованості мотивів навчальної діяльності учня.
16. Розкрийте особливості отримання інформації в ситуації експертизи.
17. Охарактеризуйте типові помилки в оцінюванні діяльності вчителя.
18. Опишіть механізм психолого-педагогічної експертизи емоційно-вольового компоненту навчальної діяльності школяра.
19. Розкрийте особливості повідомлення інформації, отриманої в ході експертизи.
20. Охарактеризуйте суб'єктивні показники оцінки професійної діяльності педагога.
21. Визначте вимоги до експерта.
22. Охарактеризуйте об'єктивні показники оцінки професійної діяльності педагога.
23. Розробіть програму здійснення експертного оцінювання особистісних якостей педагога.
24. Охарактеризуйте уміння визначати предмет та етапи експертизи відповідно до поставлених завдань.
25. Визначте труднощі проведення психолого-педагогічної експертизи діяльності вчителя.
26. Запропонуйте алгоритм аналізу виховної діяльності вчителя.
27. В чому полягає сутність уміння визначати характер експертизи відповідно до запиту, характеру ситуації?
28. Розкрийте механізм вивчення досвіду організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.
29. Розробіть програму здійснення експертного аналізу особливостей організації вчителем навчальної діяльності учнів на уроці.
30. Охарактеризуйте механізм вивчення особливостей виховної діяльності вчителя.
31. Опишіть механізм експертної оцінки сформованості мотивів навчальної діяльності учня.
32. Опишіть особливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії.
33. Визначте зміст та схему аналізу виховної діяльності вчителя.
34. Опишіть механізм психолого-педагогічної експертизи емоційно-вольового компоненту навчальної діяльності школяра.

35. Сформулюйте професійні вимоги до психолога-експерта.
36. Розкрийте умови ефективності педагогічної оцінки.
37. Розробіть етапи та методи психолого-педагогічної експертизи сформованості навчальних умінь і навиків.
38. Опишіть механізми формування враження про іншу людину.
39. Розкрийте сутність педагогічної оцінки як засобу стимулювання.
40. Розробіть програму здійснення експертного оцінювання особистісних якостей педагога
 41. Розкрийте зміст взаємодії спеціалістів при експертуванні навчальної діяльності та особистості учня.
 42. Визначте особливості експертизи оцінної діяльності педагога.
 43. Запропонуйте алгоритм аналізу виховної діяльності вчителя.
 44. Опишіть механізм оцінки сформованості мотивів учіння учня.
 45. Дайте психологічний аналіз рівнів педагогічної взаємодії.
 46. Розробіть програму здійснення експертного аналізу особливостей організації вчителем навчальної діяльності учнів на уроці.
 47. Опишіть, як впливає розвиток мотивів на результативність навчання.
 48. Охарактеризуйте стратегії педагогічного впливу.
 49. Опишіть механізм експертної оцінки сформованості мотивів навчальної діяльності учня.
 50. Як оцінити базові навчальні уміння та навички учня?
 51. Розкрийте роль професійної рефлексії та педагогічної уваги у діяльності вчителя.
 52. Опишіть механізм психолого-педагогічної експертизи емоційно-вольового компоненту навчальної діяльності школяра.
 53. Розкрийте особливості використання даних експертизи.
 54. Охарактеризуйте особливості особистості педагога та їх вплив на професійну діяльність.
 55. Обґрунтуйте вплив рівня розвитку базових навчальних умінь на процес засвоєння навчальних задач.
 56. Охарактеризуйте напрямки діагностики педагогічної діяльності вчителя.
 57. Розробіть програму здійснення експертного оцінювання особистісних якостей педагога.
 58. Опишіть механізм оцінки рівня розвитку пізнавальних здібностей школяра.
 59. Опишіть алгоритми експертизи педагогічних ситуацій та конфліктів.
 60. Запропонуйте алгоритм аналізу виховної діяльності вчителя.

9. Політика дисципліни

Система вимог до студентів:

- систематичне відвідування занять;
- неприпустимість пропусків, запізнь;
- захування пропущених занять відбувається в узгоджений з студентом час.

Політика академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань;
- зниження оцінки, якщо виявлено списування при виконанні теоретичних, практичних, індивідуальних чи творчих завдань.

Правила поведінки на заняттях:

- активна участь в обговоренні проблемних питань;
- взаємоповага.
- якщо лекційні або практичні заняття відбуваються у zoom, тоді обов'язковим є використання відеокамери, мікрофон доцільно використовувати тільки під час відповіді.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

а) основна література:

1. Боянжу М. Психолого-педагогічна експертиза: метод. посіб. / Маркс Боянжу. Херсон, 2003. 178 с.
2. Галян. О. І. Психолого-педагогічна експертиза: Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів / Олена Іванівна Галян. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І.Франка, 2009. 117 с.
3. Галян. О. І. Психологічні основи експертизи навчальної діяльності учня / Олена Іванівна Галян, Ігор Михайлович Галян. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І.Франка, 2008. 122 с.
4. Хавула Р.М. Психологічна експертиза в різних галузях психології. Тексти лекцій / Роман Михайлович Хавула. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2016. 118 с.
5. Психолого-педагогічна експертиза: хрестоматія / Укладачі: С. П. Дерев'янка, Ю. В. Примак. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2021. 280 с.

б) додаткова література:

5. Основи практичної психології / ред. В. Панок К.: Либідь, 1999. 455 с.
6. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується у закладах освіти Міністерства освіти та науки України. Наказ №330 МОН України від 20.04 2001р.

в) інтернет-ресурси:

<https://www.dkpp.com.ua/dvystypliny>

Викладач _____
Підпис

Р.М. ХАВУЛА
Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні кафедри практичної психології
Протокол № __ від _____ 2023 року

Завідувач кафедри _____
Підпис

М.В. САВЧИН
Ініціали та прізвище